

En jultragedi år 1842

Allan Hansson

En enkel fråga (flera personer med samma dödsdatum, varför?) resulterar i ett antal svar (det är en båt som förliser i Kosterfjorden, de flesta av de omkomna visar sig vara släkt med varandra) men också i en ny fråga: Hur kommer det sig att just dessa personer är ute på fjorden just då?

För något år sedan fick jag en fråga från en bekant. Hon hade sett att tre personer i en familj från Varp, nämndemannen Lars Mathisson, 48 år, hans hustru Helena Sörensdotter, 46, och deras sjuårige son Anders, alla hade dött annandag jul 1842. Och inte nog med det. En bror till Lars, Anders Mathisson, 42, från Östra Hedängen, och dennes hustru Ingrid Hansdotter, 37 år, hade också dött. Hur kom det sig att så många i en familj dog samma dag?

En titt i dödboken för Skee gav svaret. Där fanns en notering i marginalen för sex personer som alla dött den 26 december 1842; utöver de fem ovan även Matthis Olsson i Väster Björke Sörgård, 49 år. Där stod: ”Drunknade å Kosterfjorden”.

Tjärnös dödbok visade att tragedin var ännu större. Där noterades tre döda den 26 december 1842: nämndemannen Olof Olsson från Långö, 53 år, sjömannen Andreas Olsson från Kyrkosund, 26 år, och Olaus Andersson från Kyrkosund, 28 år. Alla tre hade drunknat i Kosterfjorden vid en resa från Långö (på Rossö) till Koster.

I dödböckerna står att de omkomna begravdes den 15 januari 1843 utom Olof Olsson och Olaus Andersson, som inte återfunnits. I husförhörslängden för Långö står att Olof Olsson återfanns den 15 juli 1843 i Kosterfjorden, och begravdes den 21 juli.

Varför befann sig dessa nio personer på Kosterfjorden annandag jul? Går det att ta reda på något utöver de korta kommentarerna i kyrkböckerna?

1842 fanns ganska många tidningar. En sådan tragedi borde nämnas i tidningarna, även om det inte fanns journalister på fältet. Och nyheterna rörde sig högst med hästdiligensens hastighet. I Aftonbladet, som kom ut varje vardag, infördes nyheten den 4 januari, dvs den nionde dagen efter olyckan. Där stod i en spalt med titeln Landsortsnyheter 13 rader:

Olycklig händelse. Strömstad den 29 December (korrespondensartikel). Annandag jul inträffade här i närheten den högst bedrövliga händelsen, att 10 à 12 välmående bönder och bondhustrur, som från Råssö ämnat begifva sig ut till Koster, för att bevista en begrafning vid Kyrkosund, i mörkret lär ha stött på något skär, ty samma dag fanns på Långö en död qvinna och

1775-... Ana nr 84.) Gift 1797-12-31 i Tjärnö (O) med **Erik Mattisson**. (Borgare Strömstad (O).) Ana nr 85. - Barn i första kullen

Anders Kristiansson Topp. Rotebåtsman Kasen Övre Rossön Tjärnö (O). Född 1793-05-27 i Tjärnö (O) [Tjärnö C:3 s. 59].

Tabell 15 (generation 2) (Från Tabell 10)

Marta Trulsdotter. Född beräknat 1680 i Tjärnöbo, Tjärnö (O) [Dödsnotis]. Gift med **Anders Gudesson Dafter**. (Kronobåtsman.) - Barn:

Anders Andersson. Född 1711-09-15 i Bräcke, Näsinge (O) [Näsinge C:1 s. 17].

Tabell 16 (generation 2) (Från Tabell 10)

Alits Trulsdotter. Gift 1720-01-10 i Tjärnö (O) [Tjärnö C:1] med **Mattis Julsson**. (Bonde Kampetorp Skee (O).) Far: **Jul Mattisson**. Bonde Kampetorp Skee (O). Mor: **Ingegerd Erikdotter**. Född beräknat 1665 [Dödsnotis]. Begravd 1711-05-21 i Kampetorp, Skee (O).

⇒

Om omslagsbilden

Bertil Holmström

Bilden visar vad som antas vara den tidigast uppodlade delen av ön Tjärnö, ”hemmagårderna” för hemmanet Tjärnebo. Här bodde på sin tid Truls Eriksson och flera av hans ättlingar (se stamtavlan ovan). Bilden är tagen norrut. Den gamla byn låg sydväst om den odlade marken (odlingsbar jord var för värdefull för att bebyggas). Byn sprängdes i och med Laga Skifte år 1835. I artikeln om Oleana på Rönnö i förra numret citerades en passus i skifteshandlingarna: Två delägare, med vardera 1/9 av gården, delade åbyggnader. Den familj som måste utflytta, Jacob Olsson (1766-1841) och Helena Olsdotter (1771-1845), skulle bekommen ”den manhuset tillbyggda kammaren, bod och ett litet svinhus, stall och ett fåhus” och i övrigt bygga nytt. Lämningar av deras bygghus finns i berget strax till höger om det högra av de båda husen på bilden.

I det högra huset på bilden bor åren kring 1900 änkan Martha Mattisdotter (1825-1904) med dottern Julia (1861-1926, likaså änka), och barnbarn. I huset till vänster, Skasslet, bor Marthas dotter Charlotta (1857-1910) med make Axel Zimmerman (1858-1942) och barn.

Martha Mattisdotter är yngsta dotter till Oleana på Rönnö i hennes första äktenskap. Hon kommer till Tjärnebo som piga och gifter sig med Samuel Hansson (1825-1873), dotterson till Helena Olsdotter.